

تدوین الگوی توسعه پایدار کوهنوردی کشور

حمید ناصری^۱

پریوش نوربخش^۲

مهدی کهندل^۳

عباس خدایاری^۴

 10.22034/SSYS.2022.1806.2284

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۲/۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۶/۲۳

این پژوهش کیفی، با هدف غایی تدوین الگوی توسعه پایدار کوهنوردی کشور با استفاده از طرح سیستماتیک نظریه داده بنیاد انجام شده است. در این مطالعه، با انجام مصاحبه باز با ۱۸ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و خبرگان کوهنوردی دارای تجربه و سابقه صعودهای بلند، مجموعه‌ای از مضامین اولیه طی فرایند کدگذاری باز گردآوری و از درون آنها مقوله‌هایی استخراج شد. در مرحله کدگذاری محوری، پیوند میان این مقوله‌ها با عناوین زیر تعیین شدند: شرایط علی شامل مدیریت طبیعت کوهستان و تقویت ارزش‌های اجتماعی، پدیده محوری شامل پایداری زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی-فرهنگی، عامل راهبردها، شامل آموزش، کارگروهی، اشتراک‌گذاری تجربیات، نگرش زیست محیطی و مدیریت هزینه‌ها، عوامل زمینه‌ای، شامل تحصیلات، احترام به طبیعت، همکاری، تعهد و مسئولیت‌پذیری، شرایط مداخله‌گر، شامل تحمل‌آرای دیگران، احترام به آداب و رسوم بومیان و مراعات اصول و قواعد کوهنوردی و پیامدها شامل حفظ طبیعت و فرهنگ بومی، اشتغال. در ادامه، در مرحله کدگذاری انتخابی، تک تک اجزای پارادایم کدگذاری توضیح داده

۱. دانشجوی دکتری گروه، مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

۲. استاد، گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران (نویسنده مسئول)

۳. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

۴. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

شده، کلیت موضوع ترسیم و نظریه تدوین و ارائه گردید. با توجه به مقوله توسعه پایدار و کوهنوردی که در زمان حاضر طرفداران زیادی پیدا کرده است و این افزایش روکرد پیامدهای مختلفی خواهد داشت، لازم است که فدراسیون کوهنوردی و هیئت‌های کوهنوردی استان‌ها برای مدیریت علمی این فعالیت اجتماعی- ورزشی بازبینی و برنامه‌ریزی مدونی داشته باشند.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار، داده بنیاد و کوهنوردی.

مقدمه

توسعه پایدار به معنای تلفیق اهداف اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی برای حداکثرسازی رفاه انسان فعلی بدون آسیب‌رسانی به توانایی نسل‌های بعدی برای برآوردن نیازهایشان است (مانسل، فیلیپین و کنستانتینیو^۱، ۲۰۲۰). طبق اهداف توسعه پایدار، باید نیازهای اجتماعی همه افراد برآورده شود، از محیط زیست به‌طور مؤثری حفاظت شود، منابع طبیعی با دقت بیشتری مصرف گردد و رشد پایدار اقتصادی و رونق اقتصادی را پدید آورد. (زاهدی، ۱۳۹۵). از آنجا که در دنیای امروز ورزش یکی از مهمترین شاخص‌های توسعه و پیشرفت واقعی کشورها شناخته می‌شود، ارتباط ورزش با پدیده‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی حکایت از اهمیت این پدیده در برنامه توسعه ملی کشورها دارد (اسپایج و سچایلی^۲، ۲۰۱۹). توسعه از طریق ورزش، یکی از سریع‌ترین جنبه‌های رو به رشد جهانی سازی و تغییرات مثبت اجتماعی است. (هژبری، رضانی‌نژاد و عابدین‌زاده، ۱۳۹۸). همچنین صنعت ورزش در حوزه‌های مختلفی می‌تواند نقش پررنگی بازی کند و ورزش و محیط‌های ورزشی می‌توانند در فرهنگ‌سازی توسعه پایدار نقش داشته باشند و افراد را از سنین کم با فرهنگ توسعه پایدار آشنا کنند (هارتمن و کواک^۳، ۲۰۱۱). ورزش سهم روزافزونی در تحقق صلح، احترام، سلامت، آموزش اجتماعی و توانمندسازی زنان و جوانان دارد و به همین دلیل نقش مهمی را در توسعه پایدار ایفا می‌کند. اهمیت روزافزون مفهوم توسعه پایدار، لزوم توجه به توسعه پایدار در سیاست‌گذاری و عمل به برنامه توسعه از طریق ورزش را نشان می‌دهد (لیندسی^۴، ۲۰۰۹).

ایده توسعه پایدار از دل‌نگرانی‌های محیط زیستی و نقد توسعه اقتصادی و صنعتی پدید آمد و آرمان آن حفظ منابع برای همه نسل‌ها در کنار رفع نیازهای نسل کنونی است. توسعه پایدار نیازمند تغییرات وسیعی در زندگی جوامع در همه سطوح است. امروزه توسعه پایدار، ارتباط مستقیمی با اجرایی و نهادینه‌شدن فرهنگ آن دارد (کسنیدی^۵، ۲۰۰۵). علاوه بر این، پدیده استفاده از ورزش توسط دولت‌ها برای ایجاد نظم اجتماعی و تا حدودی توسعه اقتصادی موضوع جدیدی نیست. از زمان انتشار گزارش «کمیسیون جهانی فرهنگ و توسعه»، به فرهنگ و ابزارهای فرهنگی همانند توسعه اقتصادی توجه بیشتری شد و منافع مشارکت ورزش در فرایند توسعه از سوی سیاست‌گذاران مورد توجه قرار گرفت و افراد شاخصی مانند نلسون ماندلا^۶ و کوفی‌عنان^۷ بر رابطه توسعه و ورزش صحه گذاشتند (کوالتر^۸، ۲۰۰۹). در نوامبر ۲۰۰۳ مجمع عمومی سازمان ملل، بیانیه‌ای مبنی بر تعهد خود به ورزش به‌مثابه ابزاری برای ارتقای آموزش، تندرستی، توسعه و صلح و وسیله‌ای برای مشارکت در دستیابی به اهداف مورد توافق توسعه در سطح بین‌المللی (اهداف توسعه هزاره)، به تصویب

1. Mansell, Philbin & Konstantinou
2. Spaaij & Schailée
3. Hartmann & Kwauk
4. Lindsey
5. Kessenides
6. Nelson Mandela
7. Kofi Annan
8. Coalter

رساند. زمانی که سازمان ملل سال ۲۰۰۵ را به‌عنوان «سال ورزش و تربیت بدنی» اعلام کرد، گستره استفاده از ورزش به‌عنوان ابزاری برای تغییرات اجتماعی افزایش یافت. در این پروژه‌ها از ورزش برای آموزش افراد جوان در اهمیت دادن به مسائل بهداشتی (مانند ایدز و مالاریا)، احترام به جوامع محلی، کاهش رفتارهای ضداجتماعی و جنایتکارانه، افزایش آگاهی‌های جنسیتی و همچنین کمک به توانبخشی افراد معلول و کاهش تضادهای اجتماعی استفاده شد (لومور و بیکم^۱، ۲۰۰۹). قبل از آن سازمان ملل، سال ۲۰۰۲ میلادی را سال جهانی کوه‌ها اعلام نموده است و به دنبال آن در ژانویه ۲۰۰۳ روز ۱۱ دسامبر (۲۰ آذر) را به‌عنوان «روز جهانی کوهستان» تعیین کرد (زیرمان و کیلر^۲، ۲۰۱۵).

کوه‌ها به دلیل تأمین نیازهای اساسی انسان، زمینه‌های اصلی توسعه پایدار هستند. این مناطق همانند مناطق دیگر در برابر تغییرات اقلیمی، زیست محیطی و اقتصادی آسیب‌پذیر می‌باشند. چالش‌های موجود و فشارهای فزاینده بر مردم و منابع کوهستانی استفاده از شیوه‌های مدیریت پایدار را ضروری می‌داند. کشورهای توسعه یافته با برنامه‌های بین‌المللی جدید خود در زمینه ارتقای جهانی توسعه پایدار کوهستان، پشتیبانی خود را از این دستور اعلام نموده‌اند (وهرلی^۳، ۲۰۱۴). با توجه به اهمیت روز افزون کوه‌ها، در دستور کار ۲۱^۴ سازمان ملل، یک فصل خاص به کوه‌ها اختصاص یافته است. همچنین با توجه به نامگذاری سال ۲۰۰۲ به‌عنوان «سال بین‌المللی کوهستان»، بسیاری از سازمان‌های ملی و بین‌المللی نسبت به موضوع کوهستان اهداف و برنامه‌های متناسبی اتخاذ نموده‌اند که در آنها امید به افزایش معیشت ساکنان کوهستان، توسعه بهداشتی مناطق کوهستانی و مراقبت از محیط زیست مد نظر قرار گرفته است. مناطق کوهستانی به‌عنوان ذخایر زیستی و فرهنگی جهان به شمار می‌روند، اگر چه تاکنون قانون‌گذاران نسبت به این منبع و سرچشمه امنیت و رفاه تقریباً نیمی از مردم جهان علاقه قابل توجهی نشان نداده‌اند (گوپتا، روت و تیاگی^۵، ۲۰۱۹). «انجمن بین‌المللی کوهستان» (IMS)^۶ نیز پیشبرد دانش و انتشار اطلاعات مربوط به تحقیقات کوه و توسعه کوه‌ها در سراسر جهان از طریق بهبود ارتباطات بین نهادها و افراد با تمرکز بر مناطق کوهستانی در کشورهای در حال توسعه را ترغیب می‌کند و نتایج اهداف و برنامه‌ها را در فصلنامه‌ای با نام (MRD)^۷ منتشر می‌کند (تونی، مک‌میلان، گراد و آدلر^۸، ۲۰۱۵). تغییرات جهانی از جمله تغییرات اقلیمی، تنها با ابتکار عمل محلی قابل حل نیستند. این اقدامات باید با اقدامات هماهنگ در حوزه سیاست در سطوح مختلف تکمیل شود. این امر مستلزم حمایت و ایجاد آگاهی بر اساس دانش صحیح و خاص منطقه‌ای در مورد کوه‌ها و جمع‌آوری و انتشار روش‌های خوب در توسعه کوه است (وهرلی، ۲۰۱۴).

1. Levermore & Beacom
2. Zimmermann & Keiler
3. Wehrli
4. Agenda 21
5. Gupta, Rout & Tyagi
6. International Mountain Society
7. Mountain Research and Development
8. Thöni, McMillan, Gérard & Adler

تأمل در چالش‌های متعددی که جهان حاضر پیش روی جوامع انسانی و طبیعی قرار داده است، سبب شده لزوم تحقیقات پایداری درباره حفظ صلاحیت مناطق کوهستانی در راستای دستیابی به توسعه پایدار مورد توجه قرار گیرد؛ از جمله در «کنفرانس پرت»^۱ که در مورد تغییرات جهانی و کوه‌های جهان (۲۶ تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۰، پرت، اسکاتلند) برگزار شد، ۴۵۰ دانشمند از ۶۰ کشور جهان گرد آمدند تا اهداف توسعه پایدار مناطق کوهستانی را دنبال کنند (گروننگ و همکاران^۲، ۲۰۱۲)، چرا که دخالت‌های انسان در مناطق کوهستانی باعث شده گونه‌های بومی این مناطق از جهت فرهنگی، گیاهی و جانوری در معرض آسیب و انقراض قرار بگیرد. لذا برای حفظ منابع انسانی و طبیعی، به مدیریت توسعه پایدار با رویکردی مدرن نسبت به وضعیت پیش آمده نیاز است (سینگ، چوهان، آپادهای، سینگ و رانی^۳، ۲۰۲۱).

«فدراسیون جهانی کوهنوردی»^۴ UIAA در سمینارها و کنفرانس‌های مرتبط با کوهنوردی به اهمیت جایگاه کوه‌ها از جهات مختلف پرداخته است. انجمن‌ها و سازمان‌های جهانی از جمله «انجمن بین‌المللی کوه‌ها» (IMS) نسبت به مناطق کوهستانی توجه ویژه‌ای دارند، چرا که معتقدند کوه‌ها و فرهنگ‌ها رابطه دیرینه دارند و تنوع فرهنگی غنی در دل کوه‌های سراسر جهان نهفته است. با این حال جوامع کوهستانی و میراث غنی موجود در کوه‌ها که در حال تغییرات سریع و عمیق فرهنگی و اقتصادی قرار گرفته‌اند، بوسیله محرک‌هایی مانند مهاجرت، شهرنشینی، منافع اقتصادی و ... مورد تهدید قرار گرفته‌اند (متز، وان‌دچ، زمیرمان، برو و مودلن^۵، ۲۰۱۹). جایزه حفاظت از کوه (MPA)^۶ در سال ۲۰۱۳ دقیقاً در این راستا ایجاد شده و تجربیات و اقدامات متعددی در مناطق کوهستانی جهان توسط انجمن‌های کوهنوردی و زیست محیطی و گاه به‌وسیله دولت‌ها شکل گرفته و توسعه پایدار مناطق یاد شده را مد نظر قرار داده است (تونی، مک‌میلان، گراد و آدلر، ۲۰۱۵). همچنین احترام به کوه‌ها بخشی از پروژه تعهد دیرینه UIAA به پایداری و حفاظت از کوهستان است که در این پروژه راهکارهای هفتگانه در زمینه احترام به کوه‌ها ارائه شده است. «پروژه احترام به کوهستان» با هدف کاهش ضایعات در مناطق کوهستانی، آموزش و به اشتراک گذاری روش‌های مطلوب برخورد با طبیعت کوهستان را به کوهنوردان، گردشگران و بومیان کوهستان، منتقل می‌کند. این رویدادها با هدف آموزش در مورد شیوه‌های احترام به کوهستان، در کشورهای مختلف جهان به‌صورت محلی اجرا می‌شود که از میان ذینفعان می‌توان به فدراسیون‌های ورزشی، صنعت گردشگری، شرکای محلی و داوطلبان اشاره کرد (هودارت و استوت^۷، ۲۰۲۰). منشور اخلاقی و زیست محیطی کوهنوردان نیز که از سوی فدراسیون کوهنوردی تدوین شده، بر مبنای همین اهداف جهانی احترام به کوه‌ها شکل گرفته است. در سال‌های اخیر، کوهنوردی و گردشگری کوهستانی به‌تدریج موقعیت خود را در میان اولویت گردشگران در سطح بین‌المللی افزایش داده

1. Perth

2. Gurung et al.

3. Singh, Chauhan, Upadhyay, Singh & Rani

4. International Climbing and Mountaineering Federatio

5. Mathez-Stiefel, Von Dach, Zimmermann, Breu & Molden

6. Mountain Protection Award

7. Huddart & Stott

است. دلیل اصلی آن رابطه محکمی است که انسان با طبیعت و دقیقاً با کوه ایجاد می‌کند و به مقصدی مورد توجه گردشگران تبدیل شده است. استفاده مناسب از این جریان‌های گردشگری منجر به توسعه فعالیتی پایدار می‌شود که می‌تواند در بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی در این مناطق نقش داشته باشد (راما، مالدونادو، سانچز و گارسیا آلوارز^۱، ۲۰۱۹). از سوی دیگر، میلیون‌ها نفر در سراسر جهان درگیر فعالیت‌های ورزشی کوهستانی هستند (گاترر و همکاران^۲، ۲۰۱۹). فعالیت‌هایی مانند پیاده‌روی، کوهنوردی، یخ‌نوردی، کوه‌پیمایی و صخره‌نوردی به‌عنوان فعالیتی ورزشی به دانش، مهارت، استقامت و قدرت روانی خاصی نیاز دارند. آپالو و اندریچوک^۳ (۲۰۲۰) اشاره کرده‌اند که ورزش کوهنوردی (پیاده‌روی، کوه‌پیمایی و کوهنوردی فنی) می‌تواند تحولات اجتماعی، محیطی و اقتصادی را در راستای اهداف توسعه پایدار ایجاد نماید. قرار گرفتن دو کشور نپال و پاکستان در منطقه هیمالیا، توانسته است هر سال تعداد زیادی کوهنورد را از مناطق مختلف جهان به دامنه‌های این کشورها سرازیر کند. اگرچه شرایط آنها با کشور ما متمایز است، اما در مقام مقایسه، کشور ترکیه را می‌توان به‌صورت تطبیقی با ایران از لحاظ جغرافیایی و کوهستانی بودن مقایسه نمود. ترکیه از جمله کشورهایی است که چند سالی است روی توسعه گردشگری کوهستانی خود سرمایه‌گذاری می‌کند. از آنجا که برنامه‌های کوهنوردی نیاز به هزینه بالا و اقامت‌های طولانی دارد، می‌تواند مردم محلی را منتفع کند و برای اقتصاد این مناطق سودآوری داشته باشد (نیازی، نظری و عظیم‌زاده، ۱۳۹۹). علیرغم بلایای طبیعی و آشفتگی‌های سیاسی در جهان به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، گردشگری ماجراجویانه به‌ویژه گردشگری کوهستانی افزایش یافته است. به این دلیل انجام تحقیقات و برگزاری دوره‌های آموزشی دولتی و ایجاد سیستم باشگاهی می‌تواند آگاهی از انواع فعالیت‌های گردشگری ماجراجویی را افزایش و وضعیت آنها را در میان اهالی مناطق کوهستانی ارتقا دهد و صنعت گردشگری و تفریح را متنوع نماید و سطح اقتصادی و اجتماعی بومی‌ها را بهبود بخشد (ونگل^۴، ۲۰۲۰).

در زمینه توسعه پایدار، ورزش و کوهنوردی پژوهش‌هایی صورت گرفته که به مواردی اشاره می‌شود: سینگ، چوهان، اوپادهای، سینگ و رانی، ۲۰۲۱: منابع هیمالیا، چالش‌ها و حفاظت برای توسعه پایدار؛ کوپینا^۵، ۲۰۲۰: اهداف توسعه پایدار؛ چامارو، رویرا، ایدو و فرناندز^۶، ۲۰۱۹: نقش شرایط سخت جوی، اعتماد به نفس و تجهیزات مناسب در کوهنوردان؛ لیندسی و داربی^۷، ۲۰۱۹: انسجام ورزش و توسعه پایدار؛ مارکوویک و پتروویک^۸، ۲۰۱۳: ورزش و تأثیر تفریحی منطقه کوهستانی و توسعه پایدار؛ چامارو و فرناندز^۹، ۲۰۰۹: ادراک از خطر و حوادث ورزش‌های کوهستانی بر اساس تجربیات آسیب‌دیدگان را بررسی کردند. در پژوهش‌های

1. Río-Rama, Maldonado-Erazo, Durán-Sánchez & Álvarez-García

2. Gatterer et al.

3. Apollo & Andreychouk

4. Wengel

5. Koprina

6. Chamarro, Rovira, Edo & Fernandez-Castro

7. Lindsey & Darby

8. Markovic & Petrovic

9. Chamarro & Fernández-Castro

داخلی نیز نظری و شعبانی مقدم، ۱۳۹۹: تأثیر ادراک زیست محیطی بر توسعه پایدار در ورزش؛ زاهدی درشوری و ثابت، ۱۳۹۸: توسعه پایدار محیط زیست؛ برزگر، بخشی و حیدری، ۱۳۹۸: پایداری اجتماعی - اقتصادی ورزش؛ نیازی، نظری و عظیم‌زاده، ۱۳۹۹: توسعه پایدار کارآفرینی ورزشی ایران؛ سفری و اصفهانی، ۱۳۹۴: ارتباط بین جاذبه‌های طبیعی ورزشی با توسعه گردشگری ورزشی؛ بوژمهرانی و رضوی، ۱۳۹۴: راهکارهای مؤثر بر توسعه فرهنگ زیست محیطی و افزایش جلب مشارکت ورزشکاران؛ میرسلیمانی، میرسلیمانی، عابدینی و میرسلیمانی، ۱۳۹۳: مدیریت برنامه‌های اردوهای کوهنوردی، نرم‌افزارهای ورزشی و توسعه پایدار؛ قاسمیان، ۱۳۹۳: نگاه مدیریتی به ورزش کوهنوردی؛ حسام، گل‌بخش و احمدپور، ۱۳۹۳: نقش انگیزش بر میزان مشارکت کوهنوردان حرفه‌ای؛ قاسمی، مظفری و امیرتاش، ۱۳۸۶: توسعه ورزش از طریق رسانه پرداخته‌اند، برخی از پژوهش‌ها نیز کارکردهای ورزش در زمینه توسعه را بررسی کرده‌اند از جمله: قربانی، صفری جعفرلو و اسماعیلی، ۱۳۹۹؛ اختیاری، شعبانی مقدم و عیدی، ۱۳۹۷ که می‌توان آن را بخشی از کارکردهای ورزش در فرآیند توسعه دانست.

با توجه به زیاد شدن علاقه‌مندان به استفاده از کوهستان در جهان (راما و همکاران، ۲۰۱۹) و نقش مناطق کوهستانی در توسعه پایدار که از سوی سازمان‌های بین‌المللی بارها به نقش و جایگاه آنها اشاره شده است، جوامع درگیر با مناطق کوهستانی باید توصیه‌ها و چهارچوب‌های علمی را متناسب با شرایط محلی مورد توجه قرار دهند و راهبردهای مقتضی را در راستای اهداف توسعه پایدار اتخاذ نمایند (زیمرمان و کیلر، ۲۰۱۵).

پیرامون توسعه پایدار و مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، پژوهش‌هایی صورت گرفته است؛ از جمله در جامعه‌شناسی، اقتصاد، منابع طبیعی، روانشناسی، جغرافیا و علوم پایه که هر کدام در رشته و حیطه خود قدم‌هایی برداشته‌اند. در علوم ورزشی نیز که یکی از موضوع‌های مطرح جهان حاضر درباره توسعه‌یافتگی و مدرنیزه شدن به شمار می‌رود، پژوهش‌های اندکی در نقش ورزش و توسعه پایدار صورت گرفته است که مفاهیم کلی را مدنظر داشته‌اند، اما درباره رشته ورزشی خاص و ارتباط آن با توسعه پایدار و نقش و تأثیر رشته ورزشی خاص در دستیابی به اهداف توسعه پایدار تحقیقاتی مشاهده نشده است. لذا با توجه به ارتباط مستقیم کوهنوردی با طبیعت و ورزشکار و رشد روزافزون هجوم به مناطق کوهستانی در سطوح مختلف فعالیتی از سطح ابتدایی تپه‌نوردی و کوه‌پیمایی تا رده فنی و تخصصی دیواره‌نوردی و هیمالیا نوردی که محیط کوهستان را در معرض تخریب و آلودگی بیشتر قرار می‌دهد و از منظری دیگر، سالیانه در کوه‌های کشور شاهد بروز حوادث و اتفاقات ناگوار کوهنوردی هستیم که علاوه بر تلفات انسانی، آسیب‌های اقتصادی نیز در پی دارد. همچنین رفتارهای غیرمسئولانه، ساکنان بومی مناطق کوهستانی را در تعارض‌های فرهنگی متعددی قرار می‌دهد. لذا وجود مدلی در این زمینه برای تبیین توسعه پایدار در ورزش رو به رشد کوهنوردی به منظور همگامی با رشد و توسعه ورزش در جهت پایداری اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی ضروری به نظر می‌رسد تا ورزش کوهنوردی بتواند نقش خود را در رسیدن به اهداف توسعه پایدار ایفا نماید. از این رو، این پژوهش درصدد تدوین الگوی توسعه پایدار کوهنوردی کشور براساس نظریه داده بنیاد است و به دنبال

پاسخگویی به این سؤالات می‌باشد:

• الگوی توسعه پایداری کوهنوردی کشور چگونه است؟

• عناصر تشکیل دهنده توسعه پایدار کوهنوردی کشور (شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدهای آن) کدام هستند؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر کیفی است. جامعه پژوهش را کوهنوردان خبره، دارای تحصیلات دانشگاهی و تجربه صعودهای بلند (هیمالیانورد) و اعضای هیئت علمی آشنا به موضوع توسعه پایدار و کوهنوردی تشکیل دادند. از روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند نظری (بازرگان، ۱۳۹۴) برای انتخاب جامعه بر اساس تجربه خود پژوهشگران و شناخت افراد، همچنین معرفی مصاحبه‌شوندگان، برای انتخاب افراد مورد مصاحبه استفاده شد. با توجه به لزوم کسب اطلاعات از افراد خاص در این پژوهش، ۱۸ نفر از اساتید مدیریت ورزشی فعال و آگاه در زمینه کوهنوردی و توسعه پایدار، همچنین کوهنوردان با تجربه که نسبت به مقوله توسعه پایدار و آثار و ثمرات کوهنوردی آشنایی داشتند به روش گلوله برفی انتخاب شدند. در این شیوه پژوهشگر ابتدا افرادی را شناسایی می‌کند و پس از دریافت اطلاعات از او می‌خواهد که فرد یا افراد دیگری را به وی معرفی کنند. (رضوی، اکبری، جعفرزاده و زالی، ۱۳۹۳) با توجه به لزوم کسب اطلاعات در این پژوهش از افراد خاص استفاده شد. برای گردآوری داده‌ها، از مصاحبه عمیق و باز با میانگین زمان مصاحبه به مدت ۷۵ دقیقه با خبرگان استفاده شد که تا حد اشباع نظری^۱ ادامه یافت. به بیان دقیق‌تر، تا زمانی که برای پژوهشگر آشکار شد که دیگر نمونه‌های آماری داده‌های جدیدی در محورهای مطرح شده ارائه نمی‌کنند و مباحث حالت تکراری یافته‌اند، انجام مصاحبه ادامه یافت. این حالت در مصاحبه شانزدهم صورت گرفت و پژوهشگر برای اطمینان دو مصاحبه دیگر را نیز انجام داد. محتوای هر مصاحبه دقیقاً روی کاغذ پیاده گردید و بعد از کدگذاری اولیه، مفاهیم اولیه استخراج شدند. پس از اتمام مصاحبه‌ها، به مطالعه عمیق‌تر مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین اقدام گردید تا از ترکیب مفاهیم گذشته، تجربیات شخصی پژوهشگر و هم‌نوردان و نظرهای صاحب‌نظران به انجام مراحل بعدی تحلیل داده‌ها و در نهایت، شناسایی مؤلفه‌های ثانویه و مفاهیم اصلی اقدام شود. در این پژوهش، به علت وضوح مراحل و شیوه‌های کدگذاری، از رویکرد نظام‌مند استفاده شده است:

جدول ۱: مشارکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	حوزه فعالیت	تعداد
۱	کوهنورد هیمالیا نورد	۵
۲	هینت علمی، دکتری مدیریت ورزشی	۴
۳	پزشک بالای ۲۵ سال سابقه کوهنوردی	۲
۴	مربی ورزشی کوهنوردی	۳
۵	کارشناس توسعه استان آذربایجان شرقی	۱
۶	هینت علمی دانشگاه (توسعه گردشگری)	۳
جمع	-	۱۸

۳۷۵

فرایند اصلی در تکنیک نظریه داده بنیاد به‌عنوان روش تحلیل داده‌ها، فرایند کدگذاری داده‌های خام و استخراج مقوله‌های اصلی و روابط بین آن‌ها در چارچوب یک نظریه پژوهشگر ساخته است که از سه شیوه کدگذاری استفاده شد:

الف- در مرحله کدگذاری باز (OC)^۱ ابتدا مصاحبه‌ها به‌صورت پاراگراف به پاراگراف کدگذاری شدند و سپس، مفاهیم اولیه از این کدها استخراج گردید. در مرحله دوم، مفاهیم ثانویه از مفاهیم اولیه به دست آمدند. در مرحله کدگذاری متمرکز، به کشف مقوله‌های عمده و طبقه‌بندی مفاهیم اقدام گردید.

ب- در مرحله کدگذاری محوری (AC)^۲ پنج طبقه که با طبقه محوری مرتبط بودند به شرح زیر معین شدند:

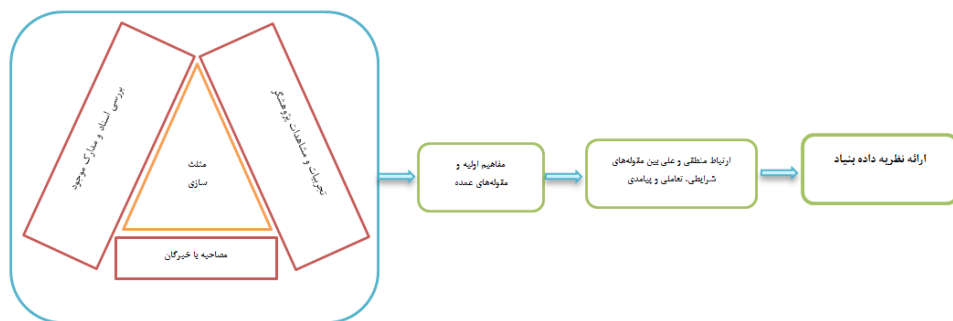
۱. شرایط علی: از آنجا که این شرایط باعث ایجاد و شکل‌گیری پدیده یا طبقه هسته‌ای می‌شوند در این پژوهش مدیریت طبیعت کوهستان و تقویت ارزش‌های اجتماعی شرایط علی فرایند را تشکیل می‌دهند.
۲. شرایط زمینه‌ای: چون در شرایط زمینه‌ای، فرایندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرند، پایداری زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی عوامل شرایط زمینه‌ای تحقیق را به وجود می‌آوردند.
۳. شرایط مداخله‌گر: به دلیل اینکه شرایط مداخله‌گر به‌مثابه بستری عمل می‌کنند که باعث تخفیف یا تشدید پدیده‌ها می‌شوند، تحمل آرای دیگران، احترام به آداب و رسوم بومیان و مراعات اصول و قواعد کوهنوردی عواملی بودند که موجب تقویت پدیده توسعه پایدار کوهنوردی می‌شوند.
۴. راهبرد: آموزش، کارگروهی، اشتراک‌گذاری تجربیات، نگرش زیست محیطی و مدیریت هزینه‌ها عوامل راهبرد این پژوهش بودند.
۵. پیامد: نتیجه و حاصل این فرایندها و تعاملات، حفظ طبیعت و فرهنگ بومی و اشتغال می‌باشد که از

1. Open coding Coding

2. Axial Coding

اجزا و اهداف توسعه پایدار به حساب می‌آیند.

ج- در مرحله کدگذاری گزینشی (انتخابی) (SC)^۱ نیز با بررسی دقیق داده‌ها و کدگذاری دو مرحله یاد شده به تحلیل داده‌ها اقدام و در قالب نظریه داده بنیاد (شکل ۱) نمایش داده شد:

شکل ۱: مراحل انجام پژوهش

یافته‌های پژوهش

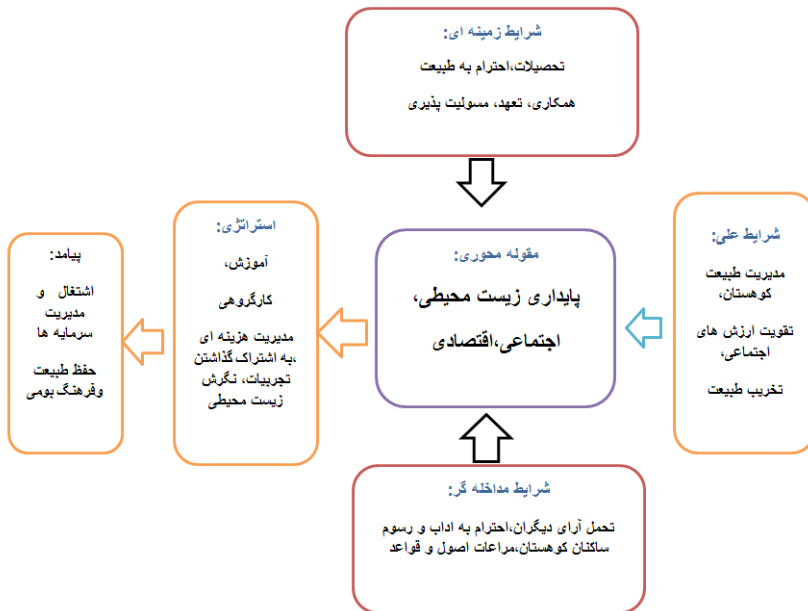
نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از سه روش کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی که شرح کامل آن در بخش روش‌شناسی آمد، در جدول ۲ مشاهده می‌شود:

جدول ۲: کدهای ثانویه و مفاهیم، مقوله‌های مربوط به توسعه پایدار کوهنوردی

فرآوانی	کد اولیه	ردیف	مفاهیم	مقوله‌ها
۱۲	کم شدن منابع طبیعی با صعودهای عمومی	۱		ظرف پذیرش طبیعت کوهستان
۸	با افزایش ارتفاع، کاهش تخریب کوهستان توسط کوهنوردان	۲	سطح کوهنوردی	
۹	کوهنوردی فرصتی برای شناخت محیط کوهستان	۳	دانش زیست محیطی	
۷	از بین رفتن یخچال‌های طبیعی با صعودهای مکرر	۴		
۱۰	تخریب حداقلی در برقراری قرارگاه کوهنوردی (کمپ)	۵	نگرش زیست محیطی	
۱۲	درک بیشتر کوهنوردان از اثرات آلودگی	۶		
۱۴	استفاده کمتر کوهنوردان از وسایل نقلیه در کوهستان	۷	مسیرهای صعود	رفتار زیست محیطی
۱۶	استفاده کوهنوردان از وسایل بادوام	۸	استفاده بهینه	
۱۲	اقدام به جمع‌آوری زباله	۹		
۱۰	به‌جا نگذاشتن اثر در محیط کوهستان	۱۰		
۸	عدم بی‌تفاوتی به بهره‌برداری غیراصولی از طبیعت	۱۱	حرمت طبیعت	
۱۱	احترام کوهنوردان به حریم حیوانات	۱۲		
۱۴	علاقه کوهنوردان به پاکسازی طبیعت	۱۳		

۱۰	رابطه سطح تحصیلات با رفتار زیست محیطی	۱۴	میزان تحصیلات	تحصیلات
۱۰	کاهش تخریب محیط زیست کوهستان با افزایش سطح تحصیلات	۱۵		
۸	گرایش به کار گروهی با بیشتر شدن میزان تحصیلات	۱۶	کارگروهی	همکاری
۱۷	موفقیت کوهنوردان در گروه موفقیت هموردان	۱۷		
۱۳	احساس نیاز به کار گروهی در کوهنوردان	۱۸		مسئولیت پذیری
۱۲	خود را موظف دانستن به یاری رسانیدن به دیگران	۱۹		
۱۳	موظف به اشتراک گذاشتن تجربیات کوهنوردی با دیگران	۲۰	تعهد	تعهد
۸	تعهد کوهنوردان در قبال موفقیت تیمی	۲۱		
۹	گرایش کوهنوردان به ساده زیستی	۲۲	ساده زیستی	اجتماعی
۹	توجه کمتر به تجملات	۲۳		
۸	اعتقاد به قناعت بیشتر کوهنوردان نسبت به دیگر ورزشکاران	۲۴	قناعت	تحمل آرای دیگران
۱۴	احترام به آداب و رسوم ساکنان منطقه کوهستان	۲۵		
۷	تحمل آرا و نظرات دیگران در جامعه کوهنوردی	۲۶		سخت کوشی
۱۰	مطالعه بیشتر کوهنوردان نسبت به ورزشکاران دیگر	۲۷		
۱۲	استقامت و سرسختی بیشتر کوهنوردان به واسطه ماهیت ورزش کوهنوردی	۲۸		تغییر ارزش های اجتماعی
۱۳	علاقه مندی به هنر در کوهنوردان بیشتر از سایر ورزشکاران	۲۹		
۹	استفاده از وسایل و امکانات به بهترین شکل ممکن	۳۰	مصرف پایدار	سلامتی
۱۳	استفاده آگاهانه از وسایل و تجهیزات	۳۱		
۱۳	گسترده بودن دامنه سنی ورزش کوهنوردی	۳۱		هزینه بر نبودن کوهنوردی
۱۲	نقش کوهنوردی در شادابی روح و روان به واسطه برگزاری آن در طبیعت	۳۲		
۱۳	اثرات مثبت کوهنوردی بر جسم انسان	۳۳		اجرای کم هزینه
۱۴	عدم تحمیل هزینه به وسیله کوهنوردان بر سازمان های ورزشی	۳۴		
۷	تحقق اهداف در برنامه های کوهنوردی با حداقل هزینه ممکن	۳۵		رونی کسب و کار و اشتغالزایی
۱۳	تمایل سازمان ها به اجرای برنامه های کوهنوردی به دلیل کم هزینه بودن	۳۶		
۱۴	پدید آیی کسب و کار در مناطق کوهستانی با رفت و آمد کوهنوردان	۳۷		کمک به کاهش مهاجرت
۱۱	کسب درآمد بومیان مناطق کوهستانی از طریق راهنمایی و خدمات دهی	۳۸		
۷	کسب درآمد ساکنان مناطق کوهستانی از طریق خرید و فروش وسایل کوهنوردی	۳۹		تجهیزات
۸	کاستن از مهاجرت بومی های کوهستان با رفت و آمد کوهنوردان	۴۰		
۱۰	تجهیزات عاملی برای کاهش تلفات	۴۱		بهره گیری از علوم و فنون
۷	استفاده از وسایل الکترونیکی (جی پی اس) عاملی برای موفقیت برنامه ها	۴۲		
۱۲	استفاده از وسایل ارتباطی عاملی برای کاهش تلفات	۴۳		تجربه و آموزش
۱۱	تقلیل تلفات با رعایت اصول و قواعد	۴۴		
۱۴	کاهش تلفات در مسیرهای شناخته شده	۴۵		اصول و قواعد صعود
۶	کاهش وقوع حوادث و تلفات به واسطه اخبار و اطلاعات	۴۶		

بعد از کدگذاری و طبقه‌بندی داده‌ها، مدل نهایی پژوهش براساس مدل پیشنهاد شده کوربین و استراوس^۱ (۲۰۱۴) طراحی و تدوین شد. شکل ۲ مدل مفهومی برخاسته از نظریه داده بنیاد را برای توسعه پایدار کوهنوردی کشور نشان می‌دهد. در این کدگذاری ۲۵ مؤلفه و ۴۵ زیر مؤلفه شناسایی شدند که از مهمترین عوامل مؤثر بر توسعه پایدار کوهنوردی کشور است.

شکل ۲: مدل داده بنیاد پژوهش براساس رویکرد سیستماتیک

بحث و نتیجه‌گیری

اهمیت جهانی کوه‌ها به‌طور فزاینده‌ای در حال افزایش است و ورزش کوهنوردی هم به دلیل اینکه در طبیعت اجرا می‌شود و رقابتی نیست و دامنه سنی شرکت‌کنندگان کوهنوردی وسیع است، می‌تواند هم فرصت و هم تهدید به حساب آید. برای مواجهه علمی با هجوم گسترده شهروندان به طبیعت با انگیزه‌های مختلف، لازم است مدیریتی علمی و بازمینی اساسی برای هدایت این پتانسیل به کار گرفته شود که هم کوهنوردان و کوهروان از مناطق کوهستانی بهره‌مند شوند و هم از تخریب محیط زیست جلوگیری شود. همچنین فرهنگ بومی مناطق کوهستانی محفوظ بماند و به رونق اقتصادی مناطق کوهستانی کمک گردد. به‌منظور مدیریت توسعه پایدار کوهنوردی، تدوین مدلی برای تبیین توسعه پایدار کوهنوردی کشور ضروری به نظر می‌رسد. لذا با توجه به ماهیت پژوهش داده بنیاد، باید زمینه برای تحقیقات بعدی پیرامون توسعه پایدار کوهنوردی فراهم

1. Corbin & Strauss

شود. با توجه به نتایج به دست آمده در مراحل پنجگانه کدگذاری محوری، شرایط علی پژوهش حاضر حاکی از این است که جامعه کوهنوردان به عنوان بخشی از نهاد ورزش کوهنوردی و مجموعه‌ای که هم با طبیعت ارتباط مستقیم دارد و هم به دلیل شرایط اقتضایی، با مفاهیم اجتماعی و اقتصادی درآمیخته است، کوهنوردان را وامی‌دارد که درباره مقوله مهم و بروز توسعه پایدار اقدامی انجام دهند. از نظرات مصاحبه‌شوندگان چنین برمی‌آید که باید به مفاهیم و زیر مجموعه‌های آنها در زمینه مدیریت طبیعت کوهستان و تقویت ارزش‌های اجتماعی پرداخته شود. در بحث مدیریت طبیعت کوهستان باید گفت که محیط کوهستان نقش به‌سزایی در توسعه پایدار دارد، زیرا کوه‌ها تأمین‌کننده آب مناطق پایین دست هستند. این کوه‌ها، توسط ساکنان بومی و نیز کوهنوردانی که به قصد فعالیت ورزشی و گردشگری وارد مناطق کوهستانی می‌شوند مورد تهدید قرار می‌گیرند، چون با آلوده کردن محیط فعالیت خود برای استراحت و ایجاد قرارگاه شب‌مانی، پاکیزگی دامنه‌ها و کوه‌پایه‌ها را برهم می‌زنند، به پوشش گیاهی آسیب وارد می‌کنند و در زندگی طبیعی حیوانات منطقه اختلال ایجاد می‌نمایند. در این باره با بالاتر رفتن ارتفاع مناطق کوهستانی سطح کوهنوردی افراد نیز بالاتر می‌رود؛ یعنی هر چه کوهنوردان تجربه بیشتری کسب می‌کنند، بیشتر در ارتفاعات بالاتر فعالیت می‌نمایند. همچنین به کارهای فنی از جمله یخ‌نوردی، دیواره‌نوردی، انجام صعودهای زمستانی و صعودهای بلند می‌پردازند. این افزایش سطح فنی کوهنوردی باعث می‌شود کمیت پردازندگان به کوهنوردی کمتر شود و به تبع آن تخریب منابع طبیعی نیز کاسته گردد. از سوی دیگر، هرچه ارتفاع مناطق کوهستانی بیشتر شود، پوشش گیاهی و جانوری نیز تراکم کمتری می‌یابد و به تبع آن، این مناطق حساسیت بیشتری نسبت به دستکاری دارند؛ بدین معنا که منابع مرتفع به‌سادگی تخریب می‌شوند و احتمال بازسازی و ترمیم آن سخت‌تر می‌شود. بنابراین کوهنوردان باید به موازات افزایش سطح کوهنوردی خود دانش زیست محیطی خود را گسترش دهند و در سایه آن به نگرش قابل قبول زیست محیطی دست یابند تا از این طریق نسبت به کم شدن منابع طبیعی دقت بیشتری داشته باشند، از صعودهای مکرر و عمومی در حد امکان اجتناب کنند و در برقراری کمپ برای اقامت و شب‌مانی تخریب و جابجایی کمتری انجام دهند و کوهنوردی را فرصتی برای شناخت هر چه بیشتر محیط کوهستان به شمار آورند. از تردد در مناطق یخچالی برای حفاظت از سرمایه‌های کوهستان دوری نمایند و ادراک خود را از اثرات آلودگی محیط کوهستان و محیط زیست افزایش دهند. تقویت ارزش‌های اجتماعی نیز یکی دیگر از شرایط علی توسعه پایدار کوهنوردی به حساب می‌آید. سازمان ملل و فدراسیون جهانی کوهنوردی مناطق کوهستانی را بستر و ذخیره بی‌ظنیر فرهنگ و آداب و رسوم و باورهای ارزش‌های غنی می‌داند (گوپتا، روت و تیآگی، ۲۰۱۹). با توجه به فرهنگ شهرنشینی و به اقتضای فعالیت اجتماعی به‌روز کوهنوردان که بیشتر مواقع با فرهنگ سنتی و بومی مناطق کوهستانی همسو نیست، تعارض‌هایی پدید می‌آید. با این حال، کوهنوردان موظفند ضمن احترام و جانبداری از فرهنگ ساکنان مناطق کوهستانی، در جهت تقویت ارزش‌های موجود در جوامع شهری نیز بکوشند، چرا که کوهنوردی با عنایت بر اجرای آن در مناطق دور از شهر و عدم دسترسی به امکانات حداکثری، قناعت و صرفه‌جویی و سازش با حداقل‌های زندگی را می‌طلبد.

از آنجا که کوهنورد با کوه و طبیعت سر و کار دارد و شرایط اقلیمی و جغرافیایی این مناطق قابل پیش‌بینی نیست، لذا کوهنوردان باید همواره خود را برای شرایط سخت جوی و محیطی آماده کنند و این اقتضای مواجهه با شرایط غیرقابل پیش‌بینی، کوهنوردان را سخت‌کوش و مقاوم بار می‌آورد. در واقع سخت‌کوشی، به‌عنوان ارزشی رایج در بین کوهنوردان به دیگر جوانب زندگی شهری آنان سرایت پیدا می‌کند. امروزه مصرف در زندگی شهری یکی از ویژگی‌های بسیار مطرح و جا افتاده می‌باشد. چه‌بسا این مصرف‌گرایی در تخریب محیط زیست و بهره‌برداری بیش از اندازه از منابع اثری عمیق دارد. انجام فعالیت‌های کوهنوردی و دوری از امکانات شهری کوهنوردان را به‌سوی مصرف بهینه و مصرف پایدار- مصرفی که علاوه بر رفع نیازهای موجود خود به برآورده شده نیازهای آینده خود و هم‌نوعانشان توجه می‌کنند- سوق می‌دهد و این ارزش اجتماعی را به هم‌نوردان خود توصیه می‌کنند. توجه به این مقوله‌ها هم در راستای دستیابی به هدف اصلی توسعه پایدار است، چرا که هدف توسعه همان انسان سالم است؛ انسانی که از نظر جسمی، روحی- روانی، اجتماعی و شخصیتی در مسیر سلامتی گام بردارد. این مهم به‌عنوان ارزشی پایدار در جهت ارج‌گذاری به ارزش‌های اجتماعی از سوی کوهنوردان مورد توجه قرار می‌گیرد. در طبقه شرایط زمینه‌ای، در واقع پاسخ‌دهندگان درصدد جواب‌گویی به این سؤال بودند که چه عوامل، شرایط و بستری وجود دارد که کوهنوردان می‌توانند در راستای توسعه پایدار گام بردارند؟ از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان تحصیلات، بینش احترام به طبیعت، همکاری، تعهد تیمی و مسئولیت‌پذیری می‌تواند بستر مناسب و قابل قبولی برای دستیابی به توسعه پایدار به شمار آید. با توجه به تحقیقات انجام شده قبلی و فراوانی پاسخ‌دهندگان به مقوله تحصیلات، رفتار زیست محیطی رابطه معناداری با میزان تحصیلات و مطالعه افراد دارد. به عبارت دیگر هرچه میزان سواد کوهنوردان بیشتر باشد ادراک بیشتری از مسائل زیست محیطی، جغرافیایی کوهستان و پدیده تخریب محیط زیست و به‌خصوص مناطق کوهستانی خواهند داشت. بنابراین یکی از فاکتورهای مراقبت از محیط زیست، تمرکز بر کوهنوردی با سطح تحصیلی و سواد بالاتر است که بر دیدگاه رفتار و عملکرد آنها به دیگر هم‌نوردان تأثیر بگذارد تا آنان بتوانند هم‌نوردان خود را به‌وسیله دانش و اندوخته‌های خود نسبت به مسائل محیط زیست و ارزش‌ها و فرهنگ مناطق کوهستانی آگاه نمایند. این مقوله با نتایج پژوهش صالحی (۱۳۹۰) هم‌راستا می‌باشد. بدین منظور یکی از مسائل ضروری درباره توسعه پایدار، تقویت نگرش و دیدگاه احترام به کوهستان است که با این عمل می‌توان شرایطی ایجاد کرد که به توسعه پایدار توسط کوهنوردان منتهی شود. از آنجا که کوهنوردی فعالیتی گروهی و تیمی است و همانند دیگر فعالیت‌های اجتماعی- ورزشی جهت نیل به موفقیت و دستیابی به اهداف پیش‌بینی شده، همکاری تیمی جز لاینفک کوهنوردی به شمار می‌آید. همچنین تعهد فردی و تیمی نیز از دیگر شرایط زمینه‌ای فعالیت‌های کوهنوردی برای دست یافتن به کوهنوردی پایدار به حساب می‌آید و این عوامل بدون تقویت افزایش حس مسئولیت‌پذیری و تلاش بیشتر کوهنوردان در انجام وظایف خود در قبال گروه و جامعه و محیط زیست محقق نمی‌شود. این یافته با نتایج چامارو و فرناندز (۲۰۰۹) که همکاری و مشارکت در انتقال تجربه را در ادراک از خطر ورزشکاران کوهنورد مؤثر دانسته‌اند، همخوانی دارد.

شرایط مداخله گر در کدگذاری محوری که موجب تخفیف یا تشدید پدیده‌ها می‌شوند عبارت‌اند از: تحمل آرای دیگران، احترام به آداب و رسوم ساکنان مناطق کوهستانی، مراعات اصول و قواعد کوهنوردی. در این باره چنین می‌توان استدلال کرد که به جهت اینکه کوهنوردی فعالیتی گروهی است و مدت زمان بیشتری را کوهنوردان با هم‌نوردان و ساکنان محلی مناطق کوهستانی سپری می‌کنند، لازم است با آنها رفتار مدارانه‌گرایانه‌تر در پیش بگیرند تا بتوانند به اهداف و خواسته‌های کوهنوردی و اجتماعی خود دست یابند. لذا تحمل آرای دیگران را باید سرلوحه فعالیت‌های کوهنوردی خود قرار دهند و به تعارض و نقض نظر و دیدگاه هم‌نوردان خود توجه نکنند تا از پیش آمدن حوادث ناگوار و نامطلوب در برنامه‌های کوهنوردی جلوگیری شود. کوهنوردان قبول دارند که مدارا و تحمل آرای دیگران - حتی دیدگاه‌های مخالف - می‌تواند به اجرای برنامه‌های شاد و موفقیت‌آمیز کمک کند. این مقوله یکی از شرایط مداخله‌گر فعالیت‌های کوهنوردی است که باعث افزایش یا تشدید این عملکرد در قبال توسعه پایدار کوهنوردی می‌شود. همچنان که پیشتر نیز قید شد کوه‌ها، مهد فرهنگ‌ها و اعتقادات و پایداری تاریخی جامعه بشری است و کوهنوردان جهت دسترسی به ارتفاعات و کوه‌ها باید از مناطق روستایی و عشایری تردد کنند. بنابراین برای جلوگیری از زوال فرهنگی مردمان مناطق کوهستانی لازم است با فرهنگ، رسومات و آداب این مناطق آشنا شوند و به فرهنگ ساکنان بومی کوهستان احترام بگذارند، چرا که کم‌توجهی و بی‌احترامی به این آداب و باورها موجب تعارض، کشمکش و اختلاف بین بومی‌ها و کوهنوردان میهمان می‌شود و در نهایت اختلالی در فعالیت‌های کوهنوردی پدید می‌آورد. پس احترام به آداب و رسوم ساکنان کوهستان‌ها مقوله‌ای تشدیدکننده برای دستیابی به توسعه پایدار کوهنوردی به شمار می‌آید و عدم توجه و رعایت آن عامل تضعیف‌کننده پدیده مورد انتظار یعنی توسعه پایدار کوهنوردی خواهد بود.

در پژوهش حاضر پدیده‌هایی که مشاهده یا در مورد آن نظرپردازی می‌شود و عمدتاً هسته اصلی نظریه به شمار می‌روند (کوربین و استراوس، ۲۰۱۴) عبارت‌اند از: پایداری زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی. در واقع تحقیق حاضر بر محور اهداف توسعه پایدار و نقش فعالیت‌های کوهنوردی در دستیابی به این امر مهم صورت گرفته است. اگر در استفاده از منابع و امکانات موجود به نسل‌های آتی توجه نشود و آیندگان در نظر گرفته نشوند، هیچ محدودیت و دقتی صورت نمی‌گیرد. سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی برای سودهای کوتاه مدت بدون ملاحظه هزینه و فایده دراز مدت انجام می‌گیرد. در این صورت، منابع طبیعی و ذخایر زیستی کاهش می‌یابد، محیط زیست به خصوص مناطق کوهستانی مورد هجوم شهروندان (در اینجا کوهنوردان) قرار می‌گیرد، محیط کوهستان به محیطی آلوده و تخریب شده تبدیل می‌شود، منابع و سرچشمه‌های آب‌های رودخانه‌ها آلوده می‌شود، پوشش گیاهی از بین می‌رود و حیات جانوری دچار اختلال می‌گردد. از طرف دیگر، سبک زندگی و آداب و رسوم ساکنان مناطق کوهستانی دستخوش تغییرات می‌شود و نابسامانی‌های اجتماعی فرهنگی پدید می‌آورد، تعارض فرهنگی در فرهنگ غنی و ریشه‌ای مردمان مناطق کوهستانی پدید می‌آورد و آسیب‌های اجتماعی و مهاجرت را شکل می‌دهد. لذا کوهنوردان باید با آگاهی و توجه به مقوله‌های محوری

در انجام فعالیت‌های کوهنوردی خود ضمن حفظ شرایط موجود از جهت منابع اقتصادی و زیست محیطی و ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی مناطق کوهستانی به انتقال این منابع عظیم به نسل آینده کوشا باشند و اقدامات مقتضی را انجام دهند. این موضوع با نتایج تحقیق شولنکوف و همکاران همخوانی دارد که رشته‌های ورزشی به دلیل ارتباط با بسیاری از فرصت‌های اقتصادی مانند گردشگری بازاریابی و رسانه می‌توانند گزینه مناسبی برای حرکت کشورها به سمت توسعه پایدار باشند (شولنکوف، جیآنولاکیس و بلوم، ۲۰۱۹). فعالیت‌های کوهنوردی منشأ بسیاری از جریان‌ها و مناسبات اقتصادی است. این فعالیت‌ها همانند دیگر فعالیت‌های اجتماعی و ورزشی که انجام آنها مستلزم صرف هزینه است و با کسب و کارهای مختص به خود ایجاد اشتغال می‌کند، در مناطق کوهستانی جریان اقتصادی پدید می‌آورد و با بهره‌گیری از علوم مختلف جهت کاهش هزینه‌ها در مواقع اجرای برنامه‌های کوهنوردی به ایجاد توسعه اقتصادی منطقه کمک می‌کند. این مفاهیم با یافته‌های ونگل، (۲۰۲۰) و آپالو و اندریچوک (۲۰۲۰) همسویی نشان می‌دهد که فعالیت‌های ورزشی و کوهنوردی در مناطق کوهستانی بر رشد فعالیت‌های اقتصادی تاثیرگذار است.

تعاملات و راهبردهای این تحقیق عبارت‌اند از آموزش، کارگروهي، به اشتراک گذاشتن تجربیات، نگرش زیست محیطی و مدیریت هزینه‌ها در برنامه‌های کوهنوردی. در این بخش مصاحبه‌شوندگان به بیان نکته نظرهای خود پرداختند که با روش‌ها و شیوه‌هایی می‌توان در زمینه ابعاد سه‌گانه توسعه پایدار از طریق فعالیت‌های کوهنوردی گام‌هایی برداشت و اینکه آیا کوهنوردی به‌عنوان فعالیتی اجتماعی ورزشی می‌تواند در جهت تحقق اهداف توسعه پایدار تاثیرگذار باشد یا خیر؟

طبق جدول ۲، بیشتر مصاحبه‌شوندگان (۱۲ نفر) به امر آموزش به‌عنوان مفهومی فراگیر و آشنا اشاره نموده‌اند. کوهنوردان از طریق آموزش و یادگیری مفاهیم توسعه پایدار می‌آموزند که چه رفتارهایی در حین فعالیت‌های کوهنوردی انجام بدهند و یا از انجام چه کنش‌هایی خودداری نمایند تا بتوانند در زمینه توسعه پایدار مؤثر واقع شوند. در استفاده از لوازم و تجهیزات شخصی کوهنوردی خود از چه نوع جنس و کالا و خدماتی بهره ببرند تا هم امنیت جانی و مالی برای کوهنوردان فراهم آید و هم از بروز حوادث و تلفات و خسارت‌های مالی جلوگیری شود. چگونه محیط زیست را از تهدید رفت و آمدهای مکرر کوهنوردان در امان نگه دارند، کاهش هزینه‌ها و اصل هزینه- فایده را رعایت نمایند و به ایجاد کسب و کار و ارزش افزوده برای ساکنان و افراد کمک کنند. همچنین این آموخته‌ها را به شکل مقتضی به افراد و هم‌نوردان کم‌تجربه و کم‌سابقه خود آموزش دهند.

علاوه بر این، به اشتراک گذاشتن تجربیات توأم با کارگروهي و انجام عملی آموخته‌ها، بسیاری از نابسامانی‌های موجود در عرصه کوهنوردی را کاهش می‌دهد. سالانه در مناطق کوهستانی شاهد بروز حوادث مختلف کوهنوردی هستیم و تعداد زیادی در کوه‌ها جان خود را از دست می‌دهند و خسارت‌های مالی زیادی به بار می‌آورند. در مناطقی که تردد کوهنوردان زیاد می‌باشد، انباشت فوق‌العاده زباله‌های مشکل‌آفرین شده

و محیط کوهستان را از پاکی و سادگی به محیطی شهری و آلوده تبدیل کرده است. زندگی عادی جانوران مناطق کوهستانی دچار اختلال گردیده و این نابسامانی‌ها موجب تخریب پوشش گیاهی شده است. بومیان با کمبود منابع برای دامپروری محلی مواجه گردیده‌اند و در نهایت مهاجرت و کوچ به مناطق دیگر و بیکاری و مشکلات اقتصادی به بار آمده است؛ در حالی که می‌توان با آموزش و انتقال تجربیات کوهنوردان و به اشتراک گذاشتن یافته‌های مثبت فعالیت‌های کوهنوردی از پدید آمدن اثرات منفی فعالیت‌های کوهنوردی جلوگیری کرد. هم‌اکنون از طریق برگزاری دوره‌های کارآموزی و طرح درس‌های دوره‌های مربی‌گری و بازآموزی می‌توان مفاهیم مرتبط با پایداری کوهنوردی را با آنها در میان گذاشت و یا از طریق کانال‌های ارتباطی و شبکه‌های مجازی که امروزه همانند تمام فرایندهای اجتماعی از امکانات دیجیتال برخوردار هستند کوهنوردی آگاهانه و مسئولانه را به جامعه کوهنوردی انتقال داد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش ملکی‌نیا و همکاران (۱۳۹۳)، قربانی و همکاران (۱۳۹۹) و هودارت و استوت (۲۰۲۰) همخوانی دارد که می‌توان از طریق آموزش به تحقق توسعه پایدار در دانشگاه‌ها و فعالیت‌های ورزشی یاری رسانند. چون فعالیت‌های اجتماعی ورزش که یکی از مطالب بسیار قابل توجه و مهم در تداوم این فعالیت‌ها به شمار می‌رود و کوهنوردی که در محیط باشگاهی انجام نمی‌شود برای سازمان‌های دولتی چندان هزینه‌بر نیست، کوهنوردان با توجه به روحیه و اقتضای اجرا در محیط‌های بیرون شهری هزینه زیادی صرف نمی‌کنند، با این حال به دلیل گران بودن وسایل و تجهیزات فنی کوهنوردی لازم است بعد هزینه را در نظر داشته باشند. لذا با مدیریت بهینه هزینه در کاستن از خرج اضافی، سازمان‌ها به اجرای برنامه‌های کوهنوردی سازمانی و حمایت از کارکنان که به کوهنوردی علاقه دارند تمایل پیدا می‌کنند. در نتیجه علاوه بر ایجاد سلامتی و نشاط و شادابی برای کارکنان خود در هزینه‌های ورزشی سازمان خود صرفه‌جویی می‌کنند. این امر محقق نمی‌شود مگر از طریق آموزش کوهنوردان، انجام کارهای گروهی و به اشتراک گذاشتن تجربیات کوهنوردان با سابقه با افراد تازه وارد به عرصه کوهنوردی، ترویج نگرش کوهنوردی پاک و سالم و انتقال کوهنوردی پایدار به نسل بعدی.

پیامدها، نتیجه فرایندها و تعاملات مثبت یا منفی هستند. پیامدهای این تحقیق که حاصل فعالیت آگاهانه و مطلوب کوهنوردان است طی شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر پدید می‌آید. همان‌طور که از توضیح بر می‌آید هر تغییری می‌تواند پیامدهایی مثبت و منفی داشته باشد، چرا که تمام کنش‌های انسانی پیامدهای قطعی دارند. با توجه به کدهای استخراج شده از مصاحبه‌ها، کوهنوردی می‌تواند پیامدهای منفی متعددی داشته باشد؛ از جمله: تلفات انسانی آسیب‌های جسمانی و روانی در سطوح مختلف، اتلاف سرمایه‌های انسانی و مادی، ایجاد تعارض‌های فرهنگی در محیط‌های کوهستانی، انتقال آسیب‌های شهری به محیط‌های روستایی و عشایری و از همه مهمتر آلودگی و تخریب‌های زیست محیطی که جامعه جهانی بخصوص ایران با این معضل دست‌به‌گریبان می‌باشد. از طرف دیگر، با آگاهانه و مسئولانه انجام دادن این فعالیت‌های ورزشی یعنی کوهنوردی آگاهانه می‌توان از پیامدهای منفی کوهنوردی کاست و کوهنوردی پایدار را شکل داد که محقق در این تحقیق درصدد ایجاد چنین شرایطی بوده است و نتایج، این اهداف را تأیید می‌نماید.

همچنان که در جدول ۲ مشاهده می‌شود فعالیت‌های کوهنوردی که از طریق آموزش، تشویق کارگروهي، اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه نگرش تازه به محیط زیست، در شرایطی که اکثر کوهنوردان دارای تحصیلات بیشتری باشند، دید احترام به طبیعت را در خود تقویت نمایند، برای طبیعت حقوقی قائل شوند، همکاری تیمی را سرلوحه فعالیت‌های کوهنوردی خود قرار دهند، مسئولیت‌پذیری خود را در قبال جامعه، هم‌نوردان و هم تیمی‌ها بیشتر نمایند، ساده‌زیستی را پیشه کنند و مصرف بهینه را مورد توجه قرار دهند، در کنار عوامل و مقوله‌هایی مانند تحمل آرای دیگران، احترام به آداب و رسوم ساکنان مناطق کوهستانی و رعایت اصول و قواعد کوهنوردی باعث تشدید و تقویت اهداف پایداری کوهنوردی می‌شود. این مقوله‌ها که به‌عنوان شرایط مداخله‌گر بیان گردیدند، در شکل‌گیری مفهوم اصلی تحقیق همان مقوله محوری که دستیابی اهداف سه‌گانه توسعه پایدار است نقش فعالانه و تقویت‌کننده به حساب می‌آیند و عدم توجه و رعایت این عوامل دستیابی به اهداف توسعه را تحفیف و تضعیف می‌نماید.

شرایط و مقوله‌های به دست آمده به نتیجه نمی‌رسد مگر اینکه راهبرد متناسبی اتخاذ گردد و تعاملات قابل قبولی پیش رو باشد. همچنان که در سطور بالا اشاره شد، از طریق آموزش در انتقال تجربیات می‌توان دیدگاه‌های زیست محیطی و اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی را به کوهنوردان در جهت توسعه پایدار انتقال داد. فرایند این چالش‌ها و تکاپوها می‌تواند موجب اشتغال ساکنان مناطق کوهستانی- به‌عنوان مثال، در قالب راهنما و بلد کوهستان- را فراهم آورد؛ همچنان که بسیاری از اهالی مناطق آلپ در کشور سوئیس و منطقه شامونی^۱ فرانسه از طریق فعالیت‌های کوهنوردی و خدمات رسانی به کوهنوردان ارتزاق می‌کنند (دبرابیوکس و همکاران^۲، ۲۰۱۴).

چنین فرایندی روستاهای مناطق کوهستانی را از آسیب‌های مهاجرت و تخلیه سکنه به دور نگه می‌دارد. از سوی دیگر، کوهنوردی پایدار از بروز تلفات متعدد انسانی که ریشه بسیاری از آنها خطای انسانی ناشی از ناآگاهی و کم بودن سواد کوهنوردی است جلوگیری می‌کند و چون مهمترین سرمایه هر جامعه، سرمایه انسانی است، مرگ و میر انسان‌ها در مناطق کوهنوردی خسارت‌های مالی فراوانی به جامعه و اقتصاد آن تحمیل می‌کند که تبعات روحی و روانی و خانوادگی آن نیز جای خود را دارد. استفاده از تجهیزات، وسایل استاندارد کوهنوردی، بهره‌گیری از علوم و فنون جدید برای جهت‌یابی و کاستن از هزینه‌های زمانی و مالی، استفاده از وسایل ارتباطی، بهره‌مندی از اخبار و اطلاعات هواشناسی و وضعیت جوی همگی راه‌های کاهش تلفات را به کوهنوردان نشان می‌دهند.

به‌موازات مراقبت از انسان، توجه به محیط زیست و حفظ آن که در قرن حاضر جزو آرمان‌های بشری به شمار می‌رود و کنفرانس‌های متعددی برای مراقبت از زمین (از سال ۱۹۸۷ برتلند) برگزار شده است، از خطر تهدید، تخریب و ویرانی محیط زیست می‌کاهد، چرا که هم تجربه سی ساله خود محقق و مطالعه‌های زیست محیطی مناطق کوهنوردی و گزارشات کوهنوردی نشان‌دهنده تخریب و نابسامانی زیاد از سوی کوهنوردان در

1. Shamonix

2. Debarbieux et al.

مناطق کوهستانی می باشد. امید است که نتایج این پژوهش گامی در جهت کوهنوردی پایدار کشور باشد و تا حدی از تخریب و ویرانی طبیعی و اجتماعی بکاهد. بدیهی است که نتایج این پژوهش می تواند برای سیاست گذاران گردشگری، دولت، محققان و آژانس های گردشگری سودمند باشد.

منابع

- اختیاری، نرگس؛ عیدی، حسین و شعبانی مقدم، کیوان. (۱۳۹۷). «تبیین مدل عوامل اثرگذار بر توسعه فرهنگ محیط زیست در ورزش». فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. ۲۷(۲)، صص ۵۷-۶۷.
- بازرگان‌هرندی، عباس. (۱۳۹۴). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته: رویکردهای متداول در علوم رفتاری. نشر دیدار
- برزگر، صادق؛ بخشی، امیر و حیدری، محمدتقی. (۱۳۹۸). «تبیین پایداری اجتماعی- اقتصادی در شهرهای کوچک با رویکرد توسعه پایدار (نمونه: شهرهای کوچک شمال ایران)». فصلنامه مجلس و راهبرد. ۲۶(۹۷)، صص ۵-۳۸.
- بوژمهرانی، سارا و رضوی، سیدمحمدحسین. (۱۳۹۴). «راهبردهای توسعه فرهنگ زیست محیطی در ورزش». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. ۱۴(۲۹)، صص ۱-۱۹.
- حسام، حسام؛ گل‌بخش، مسیح و احمدپور ایمان. (۱۳۹۳). «نقش انگیزش بر میزان مشارکت کوهنوردان حرفه‌ای و آماتور استان اصفهان». نخستین همایش ملی گسترش علم کوهنوردی در ایران. اسلامشهر،،، <https://civilica.com/doc/697872>
- رضوی، مصطفی؛ اکبری، مرتضی؛ جعفرزاده، مرتضی و زالی، محمدرضا. (۱۳۹۳). بازکاوی روش تحقیق آمیخته. تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران
- زاهدی، شمس‌السادات. (۱۳۹۵). توسعه پایدار جامع با تأکید بر مدیریت کارآفرینی سبز. چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی
- زاهدی‌دارشوری، سامان و ثابت، عباس. (۱۳۹۸). «الگوی علی توسعه پایدار محیط زیست بر اساس مدیریت دانش و بهره‌وری سبز». نشریه عمران و پروژه. ۱(۱۰)، صص ۳۹-۵۴.
- سفری، زینب و اصفهانی، نوشین. (۱۳۹۴). «ارتباط بین جاذبه‌های طبیعی ورزشی با توسعه گردشگری ورزشی شهر همدان». دومین همایش بین‌المللی مدیریت و فرهنگ توسعه. تهران،،، <https://civilica.com/doc/459724>
- صالحی، صادق. (۱۳۹۰). «رفتارهای زیست محیطی، دانش زیست محیطی و تحصیلات». علوم تربیتی. ۱۸(۲)، صص ۲۰۱-۲۲۶.
- فراست‌خواه، مقصود. (۱۳۹۵). روش تحقیق کیفی در علوم اجتماعی با تأکید بر «نظریه برپایه» (گراند تئوری GTM). چاپ پنجم، تهران: انتشارات آگاه
- قاسمی، حمید؛ مظفری، سیدامیراحمد و امیرتاش، علی محمد. (۱۳۸۶). «توسعه ورزش از طریق تلویزیون در ایران». پژوهش در علوم ورزشی، ۵(۱۷)، صص ۱۳۱-۱۴۸.

- قاسمیان، فرحناز. (۱۳۹۳). «نگاه مدیریتی به ورزش کوهنوردی در مدارس». نخستین همایش ملی گسترش علم کوهنوردی در ایران، اسلامشهر،، <https://civilica.com/doc/697873>
- قربانی، محمدحسین؛ صفری جعفرلو، حمیدرضا و اسماعیلی، محمدرضا. (۱۳۹۹). «توسعه پایدار از طریق ورزش: موانع و راهبردها». مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۲(۶۰)، صص ۸۳-۱۰۲.
- ملکی نیا، عماد؛ بازرگان، عباس؛ واعظی، مظفرالدین و احمدیان، مجید. (۱۳۹۳). «شناسایی و اولویت بندی مؤلفه های دانشگاه پایدار». فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. ۲۰(۳)، صص ۱-۲۶.
- میرسلیمانی، محمدحسین؛ میرسلیمانی، محمدرضا؛ عابدینی، امین و میرسلیمانی، عباسعلی. (۱۳۹۳). «مدیریت و برنامه های اردوهای کوهنوردی، نرم افزارهای ورزشی و توسعه پایدار». نخستین همایش ملی گسترش علم کوهنوردی در ایران، اسلامشهر،، <https://civilica.com/doc/697868>
- نظری، لیلا و شعبانی مقدم، کیوان. (۱۳۹۹). «تأثیر ادراک زیست محیطی بر توسعه پایدار در ورزش». علوم حرکتی و رفتاری. ۳(۱)، صص ۶۱-۶۷.
- نیازی، پریسا؛ نظری، رسول و عظیم زاده مرتضی. (۱۳۹۹). «ارائه مدل توسعه پایدار کارآفرینی ورزشی ایران از منظر تفکر راهبردی بر اساس نظریه داده بنیاد». رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی. ۸(۲۹)، صص ۸۷-۱۰۳.
- هژبری، کاظم؛ رضانی نژاد، رحیم و عابدین زاده، رقیه. (۱۳۹۸). «توسعه پایدار از طریق ورزش؛ تحلیلی بر دستور کار ۲۰۳۰». سومین کنگره ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت.
- Apollo, M., & Andreychouk, V. (2020). "The dynamics of mountaineering impact on the mountain environment: The progressive nature (stadiums) of the host-guest interactions". CAUTHE 2020: 20: 20 Vision: New Perspectives on the Diversity of Hospitality, Tourism and Events, 533.
- Chamarro, A., & Fernández-Castro, J. (2009). "The perception of causes of accidents in mountain sports: a study based on the experiences of victims". Accident Analysis & Prevention, 41(1), 197-201.
- Chamarro, A., Rovira, T., Edo, S., & Fernandez-Castro, J. (2019). "Risk judgments in climbers: The role of difficulty, meteorological conditions, confidence and appropriate tools". Leisure Sciences, 41(3), 221-235.
- Coalter, F. (2009). "Sport-in-development: accountability or development?" In Sport and International Development (pp. 55-75). Palgrave Macmillan, London.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2014). **Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory**. Sage publications.

- Debarbieux, B., Oiry Varacca, M., Rudaz, G., Maselli, D., Kohler, T., & Jurek, M. (2014). **“Tourism in mountain regions: hopes, fears and realities”**. Department of Geography and Environment, University of Geneva; Centre for Development and Environment, University of Bern.
- Gatterer, H., Niedermeier, M., Pocecco, E., Frühauf, A., Faulhaber, M., Menz, V., & Burtscher, M. (2019). **“Mortality in different mountain sports activities primarily practiced in the summer season—A narrative review”**. International Journal of Environmental Research and Public Health, 16(20), 3920.
- Gupta, S. K., Rout, P. C., & Tyagi, P. (2019). **“Community Based Tourism Development a Mid Complex Mountain Issues: A Strategic Analysis of Chakrata Region of Uttarakhand”**. International Journal of Hospitality and Tourism Systems, 12(1), 47.
- Gurung, A. B., Von Dach, S. W., Price, M. F., Aspinall, R., Balsiger, J., Baron, J. S., & Kohler, T. (2012). **“Global change and the world's mountains—Research needs and emerging themes for sustainable development”**. Mountain Research and Development, 32(S1).
- Hartmann, D., & Kwauk, C. (2011). **“Sport and development: An overview, critique, and reconstruction”**. Journal of Sport and Social Issues, 35(3), 284-305.
- Huddart, D., & Stott, T. (2020). **Adventure Tourism in the Himalayas**. In Adventure Tourism (pp. 241-289). Palgrave Macmillan, Cham.
- Kessenides, D. (2005). **“Green is the new black. Inc”**. Magazine, 27(6), 65-66.
- Kopnina, H. (2020). **“Education for the future? Critical evaluation of education for sustainable development goals”**. The Journal of Environmental Education, 51(4), 280-291.
- Levermore, R., & Beacom, A. (2009). **“Opportunities, limitations, questions”**. In Sport and International Development (pp. 246-268). Palgrave Macmillan, London.
- Lindsey, I. (2009). **“Sport- and sustainable- development: reconciling two contested concepts in theory and practice”**. 4th Congress of Economics of Sport. 08 - 09.

- Lindsey, I., & Darby, P. (2019). **“Sport and the Sustainable Development Goals: Where is the policy coherence?”** International Review for the Sociology of Sport, 54(7), 793-812.
- Mansell, P., Philbin, S. P., & Konstantinou, E. (2020). **“Redefining the use of sustainable development goals at the organisation and project levels—a survey of engineers”**. Administrative Sciences, 10(3), 55.
- Mathez-Stiefel, S. L., Von Dach, S. W., Zimmermann, A., Brey, T., & Molden, D. (2019). **“Focus Issue: The Role of Culture in Transformation towards Sustainable Development in Mountains”**. Mountain Research and Development, 39(4), 1-2.
- Markovic, J. J., & Petrovic, M. D. (2013). **“Sport and recreation influence upon mountain area and sustainable tourism development”**. Journal of Environmental and Tourism Analyses, 1(1), 80.
- Río-Rama, M., Maldonado-Erazo, C., Durán-Sánchez, A., & Álvarez-García, J. (2019). **“Mountain tourism research. A review”**. European Journal of Tourism Research, 22, 130-150.
- Schulenkorf, N., Giannoulakis, C., & Blom, L. (2019). **“Sustaining commercial viability and community benefits: Management and leverage of a sport-for-development event”**. European Sport Management Quarterly, 19(4), 502-519.
- Singh, C., Chauhan, N., Upadhyay, S. K., Singh, R., & Rani, A. (2021). **“The Himalayan natural resources: Challenges and conservation for sustainable development”**. Journal of Pharmacognosy and Phytochemistry, 10(1), 1643-1648.
- Spaaij, R., & Schaillee, H. (2019). **“Unsanctioned aggression and violence in amateur sport: A multidisciplinary synthesis”**. Aggression and Violent Behavior, 44, 36-46.
- Thöni, V., McMillan, L., Gérard, S., & Adler, C. E. (2015). **“Supporting Sustainable Tourism Development in Mountain Regions: Experiences from the UIAA's Mountain Protection Award”**. In Perth III: Mountains of our Future Earth.
- Wehrli, A. (2014). **“Why mountains matter for sustainable development”**. Mountain Research and Development, 34(4), 405-409.

- Wengel, Y. (2020). “**The micro-trends of emerging adventure tourism activities in Nepal**”. Journal of Tourism Futures.
- Zimmermann, M., & Keiler, M. (2015). “**International frameworks for disaster risk reduction: Useful guidance for sustainable mountain development?**” Mountain Research and Development, 35(2), 195-202.